

LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS INŽINIERIŲ KONFEDERACIJOS ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys

Įstatymo projekto rengimą paskatino **savivaldos efektyvumas**: [Lietuvos statybos kodekso koncepcijoje](#), kuriai pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kurią tinklapyje skelbia Aplinkos ministerija teigiama, kad aktualu įvertinti atitinkamų profesinių savivaldų galimybes, kad valstybė turėtų labiau pasitikėti profesine savivalda.

Be to, savivalda greičiau sprendžia visus uždavinius ir lanksčiau reagoja į rinkos poreikius – griežtinti statybos inžinieriaus profesijos reglamentavimą ar mažinti reglamentavimo apimtį.

Įstatymo projekto rengimą paskatino **specialistų trūkumas viešajame sektoriuje**: Ministerijos sprendžia daug svarbių klausimų, todėl tinkamam statybos inžinieriaus profesijos reglamentavimui ir vystymui trūksta resursų, taip pat trūksta specialistų, gerai išmanančių šios profesijos subtilybes. Perdavus inžinierių reikalus profesinei savivaldai, Aplinkos ministerija galėtų skirti daugiau resursų kitiems svarbiems klausimams.

Įstatymo projekto rengimą paskatino **statybos inžinierių organizacijų branda** – susivienijusios 3 organizacijos jau šiandien naudoja vieną duomenų bazę profesinių kvalifikacijų suteikimui ir Statybos inžinierių kortelių išdavimui, pasirengė ir tvarkų aprašus, šios veiklos priežiūros nuostatus, Statybos sektoriaus profesinį standartą, **Statybos inžinieriaus profesinės etikos kodeksą** (Europos Statybos Inžinierių Tarybos (ECCE) kodekso pagrindu), kurio labai pasigendama LR Statybos įstatyme.

Įstatymo projekto rengimą paskatino **siekis pašalinti diskriminacinius elementus** – architektai jau daugelį metų kaupia savivaldos patirtį, o statybos inžinieriai savivaldos siekia jau daugiau kaip 5 metus.

Pažymėtina, kad šis Įstatymo projektas yra parengtas, atsižvelgiant į 2024 m. rugsėjo 9 d. Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas pirminiam Įstatymo projektui Nr. XIVP-4039 ir minėtą projektą patikslinus

2. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projektu siekiama šių tikslų:

- a) užtikrinti statybos techninės veiklos skaidrumą ir kokybę;
- b) efektyvios savivaldos būdu įtraukti kuo daugiau statybos inžinierių į bendruomenės spartesnę pažangą;
- c) perduoti savivaldai ir jos pagrindu tobulinti statybos inžinierių atestavimą;
- d) ugdyti statybos proceso dalyvių profesinę kvalifikaciją ir kompetenciją;
- e) skatinti profesinių kvalifikacijų ir kompetencijų tobulinimą bei ugdymą;
- f) padėti jauniems žmonėms sužinoti daugiau apie inžinerijos patrauklumą ir padėti anksčiau apsispręsti pasirenkant tiksliusius ar humanitarinius dalykus;
- g) užtikrinti profesinės etikos standartų laikymąsi.

Tiksams pasiekti būtina įgyvendinti šiuos uždavinius:

- a) sušaukti visų statybos inžinierių vienijančių organizacijų – Lietuvos statybos inžinierių sąjungos, Lietuvos statybos inžinierių sąjungos tikrųjų narių, (juridinių asmenų, vienijančių fizinius asmenis – inžinierių), Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos ir Lietuvos statybos inžinierių asociacijos –

visuotinius narių susirinkimus ir juose priimti sprendimus dėl Konfederacijos steigimo ir tapimo tikraisiais Konfederacijos nariais ir šių organizacijų narių tapimo Konfederacijos asocijuotais nariais.

- b) turint organizacijų visuotinių narių susirinkimų sprendimus, pasirašyti Konfederacijos steigimo sutartį ir rengti Konfederacijos įstatų projektą. Pagrindinis atsakingas organizatorius – Lietuvos statybos inžinierių sąjunga.
- c) Konfederacijos įstatų rengti keičiant Lietuvos statybos inžinierių sąjungos įstatų.
- d) sušaukti steigiamąją Konfederacijos susirinkimą, patvirtinti įstatų ir įstatuose nustatyta tvarka patvirtinti Konfederacijos Kongreso narius, pakeisti Lietuvos statybos inžinierių sąjungos pavadinimą į Lietuvos statybos inžinierių konfederaciją.
- e) Parengti ir 6 mėnesius nuo Konfederacijos įregistravimo kiekvienam Konfederacijos tikrajam nariui pakeisti savo įstatų suderinant juos su Konfederacijos įstatų nuostatomis.
- f) organizuoti Konfederacijos įstatyme ir Konfederacijos įstatuose numatytus organus ir parengti visus veiklai reikalingus dokumentus ir duomenų bazes.
- g) organizuoti Konfederacijos veiklą per Konfederacijos kongresą įtraukiant statybos inžinierius.

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekte aptartų klausimų reglamentavimas

Šiuo metu nėra teisės akto, kuris nustatytų Lietuvos statybos inžinierių savivaldą.

LR Statybos įstatyme numatyta, kad statybos inžinierių atestavimą atlieka Vyriausybės įgaliota institucija ar įstaiga, Aplinkos ministro pavedimu atestavimą atlieka VšĮ Statybos sektoriaus vystymo agentūra. Nuo įstatymo pilno įsigaliojimo tai atliktų Konfederacija.

Konfederacija, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 39¹ straipsnio 7 dalyje ir Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje, deleguoja atstovus į Statybos, architektūros, inžinerijos veiklos ir susijusių techninių konsultacijų sektorinis profesinį komitetą, kuris be kitų funkcijų pagal kompetenciją svarsto ir teikia siūlymus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros I–VIII lygio kvalifikacijų.

Statybos inžinieriaus profesinės kvalifikacijos suteikimas šiuo metu teisės aktais nereglamentuojamas, tai nustatyta Statybos sektoriaus profesiniame standarte PSF01 ir tai savanoriškais pagrindais vykdo Lietuvos statybos inžinierių sąjunga kartu Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga ir dar penkiomis statybos sektoriaus asociacijomis.

Tuo tarpu dalį tos pačios pagrindinių sričių statybos techninės veiklos vadovų atestuoja Lietuvos architektų rūmai pagal Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymą Nr. X-914.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos, naujai reglamentuotų klausimų teigiamos savybės ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Pagrindiniai įstatymo projekte numatomos statybos inžinierių savivaldos kūrimo principai yra:

a) esamų inžinierių vienijančių organizacijų pertvarkymas ir sujungimas į vieną Konfederaciją išlaikant sukaupą patirtį, esamą personalą, turimus profesinės kvalifikacijos suteikimo dokumentus, tai yra nekuriant naujos „rūmų“ asociacijos;

b) dalis funkcijų padalijama tarp naujosios Lietuvos statybos inžinierių konfederacijos ir tikrųjų konfederacijos narių – statybos inžinierių organizacijų. Kadangi statybos inžinerija yra plati sritis, apimanti statybą, mechaniką (santehniką, ventiliaciją), elektrą (įskaitant automatizavimą, ryšius, signalizaciją), toks geografiniu arba specializacijos principu paremtas atstovavimas yra priimtinesnis ir artimesnis inžinieriams pagal tikslus ir problematiką;

c) numatomos Konfederacijos funkcijos - organizacijų įstatų rengimas, pagrindinių dokumentų rengimas ir tvirtinimas, komisijų ir komitetų sudarymas, vertinimo ir mokymo programų sudarymas, sprendimų dėl profesinės kvalifikacijos suteikimo ir kvalifikacijos atestatų išdavimo, sustabdymo ir panaikinimo, jaunimo profesinis orientavimas, naujų inžinierių ugdymas ir profesinės etikos diegimas ir priežiūra – centralizuojamos;

d) numatomos Konfederacijos funkcijos – vertinimas ir egzaminavimas profesinės kvalifikacijos ir kvalifikacijos atestato suteikimui, kvalifikacijos tobulinimas (mokymai), inžinierių nuomonių ir pageidavimų gryninimas – decentralizuojamas, tai yra šias funkcijas vykdo Konfederacijos nariai – asociacijos;

e) LR Asociacijų įstatyme numatytų visuotinio narių susirinkimo teisių ir pareigų padalinimas į dvi dalis – visuotinis tikrųjų narių susirinkimas ir kongresas (asocijuotų narių susirinkimas) leidžia lengviau įtraukti kiekvieną inžinierių ir leisti dalyvauti savivaldoje žinant, kad šiuo metu Lietuvoje veikia apie 12 000 atestuotų ir neatestuotų statybos ir artimų sričių inžinierių;

f) Kongresas, kuriame dalyvauja patys aktyviausi inžinieriai, kurie turi nuomonę ir žino savo kolegų, kurie juos delegavo, užtikrina didesnę dalyvavimą sprendimų priėmimo, lyginant su įprastiniu būdu, kur pakartotiniam visuotiniam susirinkimui kvorumas nėra būtinas ir tai įprasta praktika daugelyje sąjungų, asociacijų ir rūmų.

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės, galimos rizikos ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių (rizikų) būtų išvengta.

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos korupcijai gali turėti tik tiek, kiek ir analogiškos savivaldos – LR Architektų rūmų įstatymas.

Planuojama, kad paspartinus ir išskaidrinus atestavimo procesą, jei šiandien ir egzistuoja prielaidos korupcijai, jos ženkliai sumažės.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymo projektas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti, panaikinti ar priimti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Su šio įstatymo nuostatomis būtina suderinti Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo NR. I-1240 12 straipsnio 4 dalies nuostatas.

Kartu su šio įstatymo projektu pateikiamas Lietuvos respublikos statybos įstatymo Nr. I- 1240 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Nustatyta, kad susijęs įstatymas – Lietuvos respublikos statybos įstatymo Nr. I- 1240 12 straipsnio pakeitimo įstatymas įsigalioja kartu su šiuo įstatymu – 2026 m. rugsėjo 1 d.

Su įstatymo nuostatomis reikės suderinti statybos techninį reglamentą STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, projekte nenaudojama jokių naujų sąvokų.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas neprieštaruoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos bei Europos Sąjungos teisės nuostatomis.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi lydimieji aktai, šių aktų metmenys ir rengėjai

Konfederacijos specialistai ir teisininkai patvirtinus Įstatymo projektą turės parengti Atestavimo, teisės pripažinimo ir profesinės kvalifikacijos suteikimo tvarkos aprašą ir pateikti Aplinkos ministrui tvirtinti. Tai nėra privalomas savivaldos veiksmas, bet tikslinga išlaikyti tuos pačius architektų ir statybos inžinierių savivaldų principus.

Konfederacijos specialistai ir teisininkai patvirtinus Įstatymo projektą turės parengti daug vidinių organizacijos dokumentų ir pateikti juos Visuotiniam susirinkimui arba Kongresui tvirtinti: tai įstatatai, komisijų nuostatai ir darbo reglamentai, asmens duomenų tvarkymo taisyklės, duomenų bazės ir duomenų apsaugos ir kiti dokumentai.

12. Kiek biudžeto lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas

Poįstatyminių aktų kūrimas, duomenų bazės pritaikymas naujai veiklai, naujos veiklos priežiūros įgyvendinimas pirmaisiais ir antraisiais metais iš viso pareikalaus apie 400 000 Eurų biudžeto, Lietuvos arba Europos projektų lėšų.

Kiekvienais po įstatymo įgyvendinimo metais bus taupoma 2,5 Aplinkos ministerijos specialisto etatinio darbo užmokesčio dydžio biudžeto lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu gauta siūlymų ir pastebėjimų iš Lietuvos statybos inžinierių sąjungos, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos, Statybos inžinierių asociacijos, LR aplinkos ministerijos.

Įvertinus gautas pastabas ir pasiūlymus, įstatymo projektas buvo patikslintas.

Projekto rengimo metu gauti Lietuvos statybos inžinierių sąjungos surengtų atviros anoniminės statybos inžinierių apklausos rezultatai.

14. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Seimo narys Jonas Varkalys.

15. Reikšminiai šio Įstatymo projekto žodžiai

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*, yra „statybos inžinierių savivalda“, „profesinė kvalifikacija“.